

BISERICA ȘI ȘCOALA

REVISTA BISERICESCĂ, ȘCOLARĂ, LITERARĂ ȘI ECONOMICĂ

ABONAMENTUL:

Pe un an ..... 10 Lei.
Pe jumătate de an ..... 5 Lei.

APARE ODATĂ ÎN SĂPTĂMÂNĂ:
DUMINECA.

REDACTIA ȘI ADMINISTRATIJA:
Arad, Strada EMINESCU Nr. 35.
Telefon pentru oraș și comitat Nr. 266.

Situația critică a școlilor noastre confesionale.

Se începe anul școlar, parohiile au se compună și pertracteze preliminarile speselor culturale pentru anul viitor.

Guvernul ne amenință că în viitor va detrage ajutorul școlilor confesionale, ba un ordin și mai nou al Ministrului de instrucțiune publică decretează școlile noastre de particulare, respective toate școlile, cari nu sunt de stat, vor avea caracter de școli particulare.

Ar urma deci ca congresul naț.-bis. ca for competent să se pronunțe în chestia școlilor.

În aceasta afacere, atât de momentuoasă nu va fi de prisos să rescolim puțin trecutul.

Statul ungar voia cu tot prețul să stăpânească școlile noastre ca pepiniere de maghiarizare și primea bucuros orice oferte de natura aceasta, ba în multe cazuri statisficia școlile noastre cu forța.

În unele părți poporul, fie că era mai sărac, fie că avea păstori sufletești mai îndolenți, șovăelnici sau poate pentru degajarea de sarcini, cedau școlile statului și suportau spese de 5% ca dare culturală.

Parte cea mai mare din parohii însă au cerut numai ajutoare dela stat cu consensul autorităților bisericesti, iar cele cu adevărat rost național n'au reflectat nici la ajutorul de stat, fără prin jertfe mari, au susținut nealterat caracterul național, pe baza autonomiei noastre bisericesti garantată prin lege.

Natural ar fi ca după prestarea acestei probe, aceste școli să se și bucure de oarecare favor în patria întregită. Durere însă, vedem că faptul ne contrazice, adică școlile române, cari se statificaseră (maghiarizase) au trecut în proprietatea statului român, contribuind și pe mai departe poporul cu 5% din darea directă la susținerea lor, iar noi cari am jertfit atunci peste puțințele noastre dela 100—200% în spesele culturale, suntem siliți să suportăm aceasta sarcină și pe mai departe, poate pentru a evidența că trădătorii școlilor au purces corect sub stăpânirea ungară, or pentru a ne perde orice iluzii pentru viitor.

Ne surprinde cum de împrejurarea aceasta n'a fost pertractată și li-a scăpat din vedere bărbajilor nostri cu cădere

din Conziliul dirigent sau Ministerul de instrucție, secția școlilor populare.

Încât s'ar denega ajutorul de stat, ori s'ar decreta școlile noastre de particulare, confesiunea rămâne fără învățători, neputând poporul suporta sarcinile ce ni s'ar impune — în atari cazuri — cu susținerea școlilor.

Remâne dar, ca cei chemați să-și facă datoria până încă nu e târziu.

Natanail.

Aducere aminte despre Episcopia românească apusă a Orăzii-mari.

(Urmare și fine.)

IV.

Ca următor imediat, ori că mediat a lui Efrem, nu putem stabili încă, se pomeneste tot ca titula de Oradea-mare, cam pe la anii 1710—1713, grecul Petru Xristofor, „Christofor Péter vărădi vladika“. ¹⁾ Învățatul canonic și istoriograf din Oradea-mare, Bunyitay, membru al academiei maghiare susține sus și tare, că Hristofor a rezidat în Oradea-mare. Eu unul nu o pot crede, pentru că vlădica latin asta nu ar fi îngăduit-o pentru lumea toată.

La întrebările repetat luate cu preoțimea română din Bihor, toți se declară, că sunt hironiți de episcopul Aradului, sau și de alții, *singur numai* Ioan Pop din Nyármos, mărturisește în anul 1752, în fața arhierului român unit Melentie Kovács, din Oradea-mare, cum că sfântul har al preoției l-au primit prin punerea mâinilor episcopului Orăzii-mari, Petru Hristofor, cam cu vr'o 40 de ani mai înainte, deci prin 1712.

Va fi încercat-o Hristofor să se așeze pe vr'un timp scurt și în Oradea-mare, dar fără succes. Altcum acest episcop dela fire pare că nu era destinat să se bucure de o rezidență fixă.

Dar să fi tot voit a se așeza definitiv în Orade, nu putea chiar nici în un caz ca acela, că excepțional și întâmplător, vlădica latin ar fi fost de o toleranță și marimozitate proverbială, căci Hristofor nu se putea stăpâni să nu contracarieze toate propagandele pentru unirea Românilor, a episcopiei latine; propagande, cum bine se știe, foarte intenzive pe acea vreme.

Cum, cum nu, destul atâta și bine, pentru scopul nostru, că provința Biișului în intervalul 1692—4, se unise pe deaintregul cu catolicismul maghiar. Hristofor în 1711 înte și de grabă strică aceasta unire. ²⁾ Se prea poate, că tocmai expres pentru acest lucru fu trimis Hristofor acolo, de către Antim Ivireanul, exarhul Ungro-wlahiei, grec și dânsul ca Hristofor și cu toate acestea cititorul limbei române bisericesti; pri-

mul fiind la noi carele avu fericitul gând de a introduce în cărțile liturgice și corali limba poporului, ³⁾ cum cu un veac și jumătate înainte de asta, tot un grec, diaconul Coresi, ne făuri limba literară unitară. ⁴⁾

Cum că Hristofor e mandatarul arhiepiscopului din București, se vedește și din răspunsul țărănilor nostri din jurul Biișului; răspuns desigur pus în gura lor de Hristofor; la insistențele popilor catolici latini, de a se reîntoarce României, acum ortodoxi neofiți, înăș la unirea cu ungurii catolici. Vom veni la voi: când vom primi poruncă dela episcopul grec (sic) Antim din Muntenia. ⁵⁾

Ca mulți alții, așa și Hristofor după obiceiul vremii se oploșise, gonit de simpatrioții săi de acasă, la curtea ospitalieră a vodei Brâncoavenul. De unde a venit și pe unde a mai petrecut misionarul Hristofor, nu putem divina.

Atâta totuși ni a veșnicit Clio despre Hristofor, că e: „părinte grecesc — efemerios — venit de peste Dunăre“.

În albumul episcopatelor sârbești dela noi Hristofor e necunoscut.

Dacă și nu știm că de unde a venit la Oradea-mare, știm unde s-au dus dela Oradea-mare! Acest prelat pasager, s'a mutat la mănăstirea Prislop în țara Hațegului. E de relevat, că mănăstirea nu se unise în 1698, ori că s'a lăpădat de unire, tocmai prin împrejurarea, că să așezeze el acolo! Cert e numai atâta, cum că el fu alungat din mănăstire, de către „Maica Maria Terezia“, în vara 1747, ⁶⁾ căci dripi unirea din județul Hunedorii, ⁷⁾ cum o dripi mai înainte pe cea din regiunea Crișurilor. ⁸⁾ Din Prislop s'a aciuit la compania Grecilor săi din Brașov, unde în 1762 îi perdem urma. ⁹⁾

V.

Cum văzurăm din capitolele precedente, dintre mulții, ori puținii vlădici ai Orăzii-mari, abia de că numai la doi le știm venerabilul nume. Primul e Efrem, ultimul, sau al doilea e Hristofor.

Primul titular al Orăzii-mari, anonimul episcop, e vestit, pentru faptul, că era fin diplomat și *prieten cu dușmanul chezarului*, și că avea fete, cari farau mințile prinților.

Ultimul se remarcă pria aceia, că se cerea bogat și ușor unde alții au ostenit și sămănat din greu.

De încheiere mai atragem binevoitoara atențiune a lectorilor și asupra circumstanței, că despre existența reală a episcopiei române ortodoxe vechi Orăzii-mari, pe lângă aceste puțin date istorice, mai mărturisește tradiția vie, precum și nomenclatura metropoliei istorice a Balgradului, căreia episcopii orădani pe vremi îi erau subordonați.

În cazania din 1581 de Brașov, Ghenadei I, se numește Arhiepiscop și Mitropolit al tot ținutul Ardealului și a *Varadului*.¹⁰⁾

În o dalterie din 4 Decembrie 1628, adresată protopopului Ianeș, din Ininedoara, mitropolitul Ghenadie II, (Gheorghe Bradi) se întitulează sârbește: „Arhiepiscopul chir Ghenadie, din scaunul Bălgradului și al Vadului și al *Orăzii* (Varadskii) și al Satmarului și a toată țara Ardealului”.¹¹⁾

În sfârșit, celebrul protopop calvinofron, din Vinț, Popa Ion, cel care ere păreșul și martorul de coroană contra mai multor mitropoliți ai săi, tipărește în 1689 la Bălgrad un Molitvelnic, în predoslovia căruia scrie: „Cătră Preasfințitul și în Kristus luminatul Varlaam Arhiepiscopul și Mitropolitul s. Mitropolii a Bălgradului, al Vadului, al Silvașului, al Făgărașului și al Maramureșului și al episcopilor din țara ungurească.”¹²⁾

Dacă acuma la finea veacului al XVII-lea, în țara ungurească avem nu unul, ei cel puțin doi, ori mai mulți episcopi, poate-se presupune, că un episcop să nu fie al *Orăzii*-mari? În țara ungurească care regiune e mai populată cu Români, ca tocmai județul Bihor?

Nu încapă nici o îndoială deci, că unul dintre episcopii ungureni e episcopul nostru din Oradea-mare; pe carele dacă istoria nu l-au aflat până acuma, nu-i urmare că nu-l va afla în viitorul apropiat ori îndepărtat.

Chiar să nu-l putem afla în veci, nu putem zice *ipso facto*, că n-a existat, ci cel mult, că nu-l știm căuta și că vicisitudinile noastre din trecut l-au știut ascunde bine.

¹⁰⁾ Bunyitay, o. c. 36, 37, 60, 61 și 61. — ¹¹⁾ Bunyitay I. c. 35 și 36; adaugă și nota 21 mai la vale. — ¹²⁾ Cultura Creștină, Blaj an. 1915 pg: 70, 73, 183. N. Dobrescu Viața și faptele lui Antim Ivireanul mitropolitul Ungrovlahiei, Buc. 1910 pg. 64 și tot *el*, Istoria bisericii române, Vălenii de munte 1913 pag. 138. — ¹³⁾ Dobrescu o. c. pg. 40 și Cult. Cr. o. c. an 1913 pg. 48. — ¹⁴⁾ Bunyitay o. c. 36, 37. — ¹⁵⁾ Sematizmul istoric al diecezi Lugoj 1903, pg: 470 și 471. Dr. Augustin Bunea, Episcopul I. lov. Kleia, Blaj 1900 pg. 217. „Biserica și Școala”. Arad 1920 Nr. 50 pg 3 nota 2. „Foaia oficioasă a diecezi Lugojului” 1915, pg. 187. — ¹⁶⁾ Dr. Iacob Radu, Istoria vicariatului Hațegului, Lugoj 1913 pg. 82 și 108. — ¹⁷⁾ Cnf. aici nota 15. ¹⁸⁾ N. Iorga, Sate și preoți din Ardeal, București 1902 pg. 302-303. — ¹⁹⁾ I. Bianu și Nerva Itdoș, Bibliografia românească veche, București 1903 nr. 29 pg. 91. — ²⁰⁾ Timotei Cipariu, Acte și fragmente, Blaj 1855 pg. XII l-și pg. 253. — ²¹⁾ Bianu, o. c. nr. 87 pg. 291-6.

Învățătorii pensionari.

Prin art. de lege XXXII. din anul 1875., urmat de noul art. XLIII. din anul 1891., statul ungar a înființat pe seama învățătorilor populari un fond regnicolar de pensii, care fond revine acum în partea sa, prin alipirea nouilor provincii, în dreptul de conducere al statului nostru român.

Pe temeiul acelei legi pensii permanente se dau membrilor învățători în caz de neputință după anii de serviciu, în proporție salarelor lor susceptibile la fondul regnicolar de pensii. După 10 ani de serviciu pensia anuală e calculată cu 40 la sută a salariului beneficiat. De aci înainte sporul din an în an e de 2%. Și numai după 40 ani de serviciu revine membrilor învățători o pensie egală cu întreg salariul lor.

Soțiile de învățători văduve primesc ajutorul de 50%, din salariul soților lor, iar fiii de învățători orfani au fiecare 1/6 parte din întregul ajutor al mamelor lor.

Până pe la anul 1907. învățătorii populari aveau în cea mai mare parte salar anual de 600 coroane, calculabil deci și la fondul regnicolar de pensii. Și fiindcă mulți învățători sunt trecuți în statul de pensii cu acest salar, e ușor de explicat câtă pensie vor fi beneficiat.

Cât privește ajutorul soțiilor de învățători

văduve și fiii de învățători, orfani, nici să nu mai vorbim!

Învățătorul popular e factorul care aprinde primele raze de lumină în sufletul pruncilor, pregătindu-i pentru viață.

Toți cărturarii noștri și alți fruntași de jos până sus, dela el au primit primele și cele mai necesare cunoștințe. Ajunși însă în situații și funcțiuni înalte dau uitării pe modestul și umilul lor dascăl. Căci uitare e, ca să știi atâția dascăli bătrâni și neputincioși lăsați în grija sorții, tângindu-și viața cu o pensie lunară de câțiva lei.

Drept e, că pensiunea de mai înainte în coroane azi se compută în lei; dar ce ajung cei 30, 40 lei pe lună în fața vremilor grele de azi.

Te-ai bolnăvit. Ce vei face? Căci în lipsa de mijloace îți este peste puteri a consulta un medic.

Poate că vor zice unii alții: d'apoi dascălul să-și fi adunat câte ceva la timpul său! Dar de unde? Din modestul salar de 600 coroane, mai fiind și cap al unei familii?

Învățătorii pensionați câți mai au puteri de muncă, vor ști cum să-și ajute. Unii se vor reactiva, alții vor mai scrie prin cancelării. Dar ce pot să facă ceilalți bătrâni și neputincioși?

Învățătorii noștri mai erau și cantori bisericesti, nu în puține locuri și catiheți, conducători de coruri, etc.

Suprema autoritate bisericească ar săvârși un act de înaltă milostenie, intervenind la toți factorii în drept, pentru a-se nșora soarta învățătorilor pensionați în proporție cu exigențele vieții de astăzi.

Izvin, în August 1921.

Ioan Mateica, învăț. pens.

INFORMAȚIUNI.

Candidați noi de preoți. La examenele de calificare preoțească, ținute în zilele de 1/14 și 2/15 Septembrie, sub prezidiul P. S. Sale părintelui nostru episcop Ioan, au prestat cu rezultat examenul și au obținut diplomă de preoți candidații: Ioan Bogdan, Ștefan Bogdan, Gheorghe Ienovan, Simeon Lugojan, Aron Popa, Constantin Popovici, Pavel Papp, Ștefan P. Rusu, Simeon Siclovan și Vasile Temeșan.

Propaganda unită. Suntem informați că preotul greco-catolic Gheorghe Voștinar din Gașa a cutreerat satele din podgoria Aradului, făcând propaganda pentru institutele culturale unite. A umblat pe la părinții cu copii de școală și a recrutat 18 fete și 37 băieți pentru școlile greco-catolice române din Beiuș. N'am înregistra zelul confesional al Sf. Sale, dacă propaganda ar fi liberă de prozelitismul dătător de viață al bisericii unite. Elevilor recrutați li s'a promis adecă, că trecând la unire vor avea întreținere gratuită în internat și li-se vor acorda și alte înlesniri și favoruri la examene. La sărbătoarea Adormirii Născ. de D-zeu au fost invitați la Mănăstirea romano-catolică din M.-Radna, unde fac servicii religioase la asemenea praznice și preoți uniți, atrăgând poporul la credințe și practice străine de sufletul nostru românesc.

Sfințire de Biserică. Reparată și gătită ca o mireasă Biserica din Moroda, a fost sfințită la praznicul Adormirii Născătoarei de D-zeu de către P. O. D. Ioan Georgia, protopopul tractului, asistat de preoții: Ispas din Chier și T. Draia preotul locului. La Liturghie a cântat corul par. Ispas, condus de Sf. Sa. A făcut bună impresie asupra credincioșilor, cântând frumos, bine și cu precizie. Conducătorului și coriștilor, feciori și fete, le esprim mulțămirea mea și a parohienilor mei, cari au fost înălțați sufletește și au înțeles măreția cultului nostru ortodox. Predica ocazională a rostit-o din inimă și pe înțelesul poporului, părintele protopop Georgia, arătând ce a fost biserica dela început și până azi: loc de alinare a suferințelor și mângăiere a sufletelor. Să cuvine deci să ținem la dânsa cu tărie, ca la o maică bună. Esprim cu aceasta ocaziune mulțămirea mea fruntașului comunei, Dimitrie Nica, care după cununia fiicei sale, Emilia, a ospătat pe toți coriștii la masa lui bogată.

Teodor Draia, preot.

Concurs.

Nr. 1133-921.

Pentru ocuparea postului, nou sistemizat, de profesor de religie la școlile primare de stat din *Timișoara-Mehala*, se publică concurs cu termen de 30 zile.

La acest post vor putea fi aplicați preoți sfințiți, cari au cu venitele pregătiri de profesori de religie pentru școlile secundare.

În lipsa atâror recurenți vor putea să competeze și persoane cu pregătiri teologice bisericesti mai puține. Atât unii cât și alții din competenți pot conta la definitivare numai dacă vor fi adoptați și din partea Onoratului Ministeriu.

Beneficiului celui aplicat se asigură în sarcina statului; totasfel și drepturile la pensie.

Fiitorul profesor de religie va avea să desvoalte zel sfânt pentru propunerea cu succes deplin a studiului religiei dacă va fi preot, va avea să ingrigescă de elevii săi în cele spirituale (la sf. taine ale Mărturisirii și Cuminecăturii); să și conducă elevii regulat la sf. biserică, după ce-i va fi exhortat și să și predice în sf. biserică, după putință.

Ceice reflectează la acest post, să înainteze la Consistorului eparhial cererea cuvenită, însoțită: de extrasul de botez, scurta autobiografie, documentele de studiu, atestatele de serviciu de până aci, dovezile despre eventualele împrejurări recomandătoare pentru ocuparea pomenitului post.

Arad, șed. cons. 15/28 Iulie 1921.

Ioan J. Papp,
episcop.

—□—

1-3

Pentru îndeplinirea postului învățătoresc dela școala confesională gr. or. rom. din *Lazuri și f. Groși* să scrie concurs cu termen de 15 zile dela prima publicare în „Biserica și Școala”.

Emolumentele sunt: 1. Salar dela comuna Lazuri 217 lei 50 bani; ear dela f. Groși 77 lei, 50 b. de tot 295 lei. 2. Locuință cu intravilan (grădină) 250. 3. Lemne în natură dela Lazuri 4 stângeni pentru învățător, ear dela filia Groși 2 stângeni pentru încălzitul salei de învățământ. 4. Spese de conferință și scripturistică dela Lazuri și Groși de tot 20 lei. 5. Despre întregire dela stat parohia nu garantează.

Învățătorul va avea să conducă strana, să instrueze elevii în cântările bisericesti și să conducă elevii în Dumineci și sărbători la sf. biserică.

Reflectanții sunt datori, ca recursurile lor ajustate cu toate documentele recerute, și adresate comitetului parohial din Lazuri și f. Groși să și-le înainteze în termenul concursual Prea Onoratului oficiu protopresbiteral din Hălmagiu, având a se prezenta în acest termen în sf. biserică din Lazuri, spre a-și arăta dexteritatea în celea rituale.

Dat din ședința comitetului parohial din Lazuri și f. Groși ținută în 11/24 Iulie 1921.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu: Cornel Lazar, ppresb. însp. școl.

—□—

1-3

Pentru îndeplinirea definitivă a stațiunii învățătoresci-cantonale, dela școala gr. or. rom. din comuna *Brusturi* protopopiatul Hălmagiu, (județul Arad), se publică concurs, cu termen de 30 zile, dela apariția acestuia în foaia oficioasă „Biserica și Școala”.

Emolumentele sunt: 1. Bani gata din casa cultuala 300 lei. 2. 6 stângeni de lemne, pentru încălzirea salei de învățământ și a locuinței învățătorului. 3. Locuință în natură și folosința grădinei școlare. 4. Scripturistică 30 lei. 5. Spese de conferință 40 lei. 6. Întregirea dela stat — aceasta în întregire comuna bisericească nu-o garantează. 7. De încălzitul salei de învățământ și curatorat, curățitul școlii și locuinței învățătoresci (afară de văruiul intern al acesteia) se va îngriji parohia, pe spesele sale. 8. Alesul va fi deobligat a prevedea cantonatul, a conduce copiii la biserică și a-i instrua în cântările bisericesti, pentru care serviciu parohia li dă în folosință usufructul unui pământ de 1 jugheră și 25 stângeni.

9. Dela înmormântări mari, unde va fi pofit 5 lei, dela înmormântări mici 2 lei.

Recursele ajustate cu documentele necesare se vor adresa oficiului protopopesc din Hălmațiu (jud. Arad), având recurenții a se prezenta în vre-o Duminică sau sărbătoare, în stănta bisericii din Brusturi, spre a cânta și a se face cunoscut poporului.

Dat în ședința com. par. ținută la 24 Iulie 7 Iulie 1921.

Terentie Gavrilă,
pres. com. par.

Traian Nicodin,
not. com. p.

În conțelegere cu: *Cornel Lazar,* ppresb. insp. școl.

—□—

1—3

Pentru îndeplinirea postului de învățător-vacant dela școala confesională ort. română din comuna **Feniș**, protopresbiteratul Hălmațiuului se publică concurs cu termen de **30 zile** dela prima publicare în „Biserica și Școala“.

Emolumente: 1. Locuință cu 2 odăi, culină, cămară, grajd și un intravilan de 600□. 2. Salariu fundamental dela comuna, din cult 173 lei 50 bani. 3. 8 lanțuri de pământ, parte arător, parte fânaf, după care darea o solvește învăț 4 4 stâneni de lemne, metru cubic, jumătate pentru încălzitul salei de învățământ, computate în 103 lei 50 bani. 5. 12 șinice de bucate, jumătate grâu, jumătate cucuruz. 6. Pentru conferință 50 lei. 7. Pentru scripturistică 20 lei. 8. Ajutor dela stat, pentru care parohia nu garantează. 9. Pentru curator 25 lei. 10. Venitele dela înmormântări după învoiată.

Alesul e obligat a conduce cantoratul în sf. biserică și a instrui elevii școlii în răspunsurile liturgice fără altă remunerație.

Doritorii de a ocupa acest post sunt poțiti a-și înainta cererile de concurs comitetului parohial din Feniș, dar pe calea On. oficiului protopresbiteral din Hălmațiu, și să se prezinte în vre-o Duminică ori sărbătoare spre a-și arată dexteritatea în cântare și tipic.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu: *Cornel Lazar,* ppresb. insp. școl.

—□—

1—3

Pentru întregirea vacantului post de preot din parohia de cl. I. **Dubești** tractul Beini, se scrie concurs cu termen de **30 zile** dela prima publicare în „Biserica și Școala“.

Emolumentele împreună cu acest post sunt: 1. Un intravilan parohial. 2. O sesie parohială, după foaia catastrală, parte fânaf, parte arător. 3. Stolele legale. 4. Bir preoțesc de fiecare număr de casă 15 litre, jumătate grâu, jumătate cucuruz sfărmat, ori în caz când careva n'are bucate, plătește în bani cu prețul curent. 5. Întregirea dela stat, pentru care însă parohia nu ia nici un angajament.

Alesul e îndatorat a solvi toate dările după întreg beneficiul parohial și a catihiză la școala confesională din loc fără altă remunerație.

La parohie, deși e de cl. I, se admit și concurenți cu calificăție de cl. a II-a, dacă au VIII cl. gimn. ori reale și examen de calificăție cu bine.

Reflectanții au să-și aștearnă petițiile ajustate cu documentele recerute, precum și cu atestat despre eventualul serviciu prestat, protopresbiterului tractual Gherasim Sârbu în Belinț, județul Timiș, și să se prezenteze într'o Duminică sau într'o sărbătoare în s. biserică din Dubești, spre a-și arată dexteritatea în rituale și oratorie.

Prezenteza să se facă pe lângă observarea §-lui 33 din Regulamen. pentru parohii, dovind mai înainte șefului tractual, că are calificăția recerută și dacă e din altă dieceză, că a primit înalta binecuvintare a P. S. Donn. Episcop diecezan, spre a putea reflecta la aceasta parohie.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu mine: *Gherasim Sârbu,* protopresbiter.

—□—

1—3

Pentru îndeplinirea postului de învățător-cantor dela școala conf. ort. română din **Zeldiș** protopopiatul Hălmațiu (jud. Arad) se publică concurs cu termen de **30 zile** dela prim publicare în „Biserica și Școala“.

Emolumentele împreună cu acest post sunt: 1. În bani gata 182 lei 50 bani. 2. Bucate 19.20 hi., jumătate grâu, jumătate cucuruz, computate în coala de dotație 124 lei 80 bani.

3. Lemne: 7½ stâneni din cari a învățătorului 16⁷⁵ metri □; 66 lei 88 bani. 4. Întregirea salariului recerută de lege să va cere dela stat. 5. Pentru conferința învățătorescă 20 lei. 6. Stolele îndatinat dele înmormântări, unde va fi poțtit. 7. Pentru scripturistică 5 lei. 8. Curatoratul școlii 20 lei. 9. Locuință cu grădina ¾ jug, 2 chilii, culină, cămară și grajd pentru vite. 10. Curățirea și văruirea pe din lăuntru a a locuinței inv. cade în sarcina alesului. 11. Dela învățător să recere a conduce strana fără altă remunerație.

Reflectanții sunt poțiti a să prezenta în terminal concursual în vre-o Duminică ori sărbătoare în sf. biserică din Zeldiș spre a și arata dexteritatea în cant și tipic, iar petițiile ajustate conform normelor în vigoare, adresate comitetului parohial din Zeldiș, să vor înainta Prea On. oficiu protopresbiteral din Hălmațiu.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu mine: *Cornel Lazar,* protoprezbiter insp. școl.

—□—

1—3

Pentru îndeplinirea stațiunei învățătoresci dela școala rom. gr. or. din **Secaș**, ppresbiteratul Hălmațiu se scrie concurs cu termen de **30 zile** dela prima publicare în foaia oficioasă „Biserica și Școala“.

Emolumentele la acest post sunt: 1. Salariu în bani gata 250 lei. 2. 2½ jughere pământ arător prețuit în 50 lei. 3. 30 metri lemne din care se va încălzi și sala de învățământ. 4. Conferința 50 lei. 5. Scripturistica 20 lei. 6. Curatoratul școlii 20 lei. 7. Dela înmormântări unde va fi poțtit dela mort mare 2 lei, dela mic 1 leu. 8. Întregirea se va cere dela stat. 9. Locuință în edificiul școlii și grajd culină de vară cu grădină.

Doritorii de a ocupa acest post sunt avizați ca recoursele ajustate conform Regulamentelor și adresate comitetului parohial din Secaș se le substearnă oficiului ppresbiteral în Hălmațiu având a se prezenta în vre-o Duminică ori sărbătoare în sf. biserică spre a-și arata dexteritatea în cant și tipic, de oare-ce alesul va avea se îndeplineasca și agendele cantonale în și afară de biserică fără alte remunerațiune.

Dat în ședința comitetului parohial din Secaș, ținut la 11/24 Iuliu 1921.

Maximilian Miclean,
pres. com. paroh.

Nicolae Mitrea,
not. com. paroh.

În conțelegere cu mine: *Cornel Lazar,* ppresb. insp. școl.

—□—

1—3

Pentru îndeplinirea următoarelor parohii vacante din protopresbiteratul Hălmațiuului, se publică concurs cu termen de **30 de zile** dela prima aparție a acestora în foaia oficioasă „Biserica și Școala“.

I. *Oci cu filia Ocisor* (județul Arad, plasa Hălmațiu). Emolumentele sunt: 1. Birul parohial dela matră Oci 80 lei din cassa bisericii, iar dela fila Ocisor 60 măsuri de cucuruz sfărmat. 2. Stolele legale. 3. Eventuala întregire de dotație dela stat conform calificăției alesului; pentru care însă parohia nu garantează. Să notifică, că stațiunea învățătorescă fiind vacantă alesul eventual poate fi aplicat și ca învățător provizor la școala primară conf. din matră pentru care serviciu parohia îi-dă 300 lei, lemne focali și locuința învățătorescă în mod provizor. Parohia e de clasa III.

II. *Tomești cu filia Strâmba*. Emolumentele sunt: 1. Stolele legale. 2. Birul parohial câte 15 litre cucuruz sfărmat atât dela matră cât și filie, dela fiecare număr de casă. Parohia e de clasa III. 3. Întregirea dotației dela stat, pentru care parohia nu ia garanță.

III. *Leuți cu filia Dobroți*. Parohia de clasa III. Emolumentele sunt: 1. Stolele legale. 2. Birul parohial dela fiecare număr de casă câte 30 de litri cucuruz sfărmat.

IV. *Dumbrava cu filia Rostoci*. Parohie de clasa III. Emolumentele sunt: 1. Stolele legale. 2. Birul parohial atât dela matră cât și filie câte 15 litre cucuruz sfărmat, în total 50 măsuri cucuruz. 3. Uzfructul de lemne focali din pădurea bisericească a celor comuna, circa 24 metri lemne, aduse casă la preot de cătră credincioși. De locuință să îngrijește parohia.

V. *Sârbi*. Parohia de clasa III. Emolumentele sunt: 1. Stolele legale. 2. Birul parohial

câte 15 litre cucuruz sfărmat dela fiecare număr de casă, în total 54 măsuri. 3. Ne fiind casă parohială, parohia va închiria până la altă dispoziție una acomodată pe spesele sale proprii. 4. Întregirea dotației conform calificăției preotului ales cu ajutorul de stat, pentru care însă parohia nu ia rezponzabilitate materială.

Să observe, că stațiunea inv. fiind vacantă alesul eventual poate fi și învățător la școala din loc, pentru care parohia îi dă 300 lei și lemne de foc.

Doritorii de a ocupa vreună din parohiile de sus sunt poțiti, că recoursele lor ajustate cu toate documentele prescise și adresate comitetului par. a respectivei parohii să le înainteze în terminal de sus Oficiului ppresbiteral gr. ort. rom. al Hălmațiuului și apoi sub durată concursului cu știrea prealabilă a protopresbiterului concernent să se prezenteze în sf. biserică a respectivei parohii, spre a servi s. liturghie, respective spre a ținea cuvântare, făcându-se astfel poporului cunoscut.

Comitetele parohiale respective.

În conțelegere cu: *Cornel Lazar,* ppresbiter.

—□—

1—3

Pentru îndeplinirea parohiei vacante de clasa III-a **Revetiș**, tractul: Buteni, se publică concurs cu termen de **30 zile** dela prima publicare.

Dotația: 1. Sesia par de 16 jugh. arător. 2. Un intravilan parohial pe care parohia se deobligă a edifica casă parohială în decurs de 1-2 ani. 3. 2 cănepiște. 4. Bir. și stole legale.

Dările publice după beneficiul preoțesc le va plăti alesul.

Reflectanții să se acomodeze normelor în vigoare atât la ajustarea documentelor cât și la prezentarea lor.

Comitetul parohial.

În Conțelegere cu: *F. Roxin,* protopop.

—□—

2—3

Pentru îndeplinirea postului de învățător la școala primară confes. ort. rom. din **Prevăleni** scriem concurs cu termen de **30 zile** dela prima publicare în foaia oficioasă „Biserica și Școala“ pe lângă următoarele:

Emolumente: 1. Locuință în natură constătoare din o chilie și culină. 2. Salar anual dela comuna bis. 500 lei. 3. Întregire dela stat pentru care comuna bisericească nu garantează. 4. Scripturistica 10 lei. 5. Pentru fiecare conferință 20 lei dacă ia parte. 6. Drept de pășunat pentru 10 vite cunute.

Pentru încălzirea și curățirea salei de învățământ precum și ținerea în corătenie a edificiului școlar pe din afară se îngrijește comuna bisericească, iar locuința învățătorului de a o îngriji și încălzi cade în sarcina celui nou ales.

Dela învățătorul ales să recere să conducă strana să instrueze școlarii în cântările bisericești și să conducă la sf. biserică.

Reflectanții se vor prezenta în vre-o Duminică ori sărbătoare la sf. biserică din Prevăleni pentru a-și arata dexteritatea și a face cunoștință cu poporul iar recoursele ajustate se vor înainta Muft Onor. oficiu protopresbiteral în Hălmațiu.

Dat în ședința comitetului parohial ort. rom. din Prevăleni, ținută la 8/21 Iulie 1921.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu: *Cornel Lazar,* protopresbiter, inspector școlar.

—□—

2—3

În conformitate cu ord. Ven. Cons. de sub nr. 2358/1921 prin aceasta se scrie concurs pentru îndeplinirea postului învățătoresc vacant dela școlile elementare ort. rom. din **B. Condos** cu termen de recurgere de **30 de zile** dela prima publicare în organul oficios „Biserica și Școala“.

Salariu împreună cu acest post este urmatorul: 1. Dela comuna bisericească 600 lei anual. 2. Întregirea salariului învățătoresc dela stat. 3. Cvarțir în natură constătoare din 2 chilii, culină, cămară. Grădină intravilană 400 stângini □. 4. Dela înmormântare stola uzată. 5. Pentru scripturistica 20 lei. 6. Pentru conferințele învățătoresci la care va participa 50 lei. 7. Alesul e îndatorat să conducă strana stângă și instrueze elevii și elevele dela școala de rețetiție fără nici o remunerație. 8. Comuna bisericească își susține dreptul ca în caz că. nu

recurg învățători la acest post se poată alege și învățătoare dintre recurențe. 9. Ingrijirea cvartirului de dinlăuntru cade în sarcină alesului sau alesei învățătoare.

Reflectanții sau reflectantele la acest post învățătoresc i-și vor înainta rugărilor de concurs ajustate cu toate documentele necesare adresate comitetului parohial din B. Comloș, Preaon. of. protopopesc ort. român din B. Comloș, având a se prezenta în cutare Duminecă sau sârbătoare în biserica din B. Comloș pentru a-și arăta dexteritatea în cant și tipic.

Din ședința com. parohial ort. român din B. Comloș ținută, la 11/24 iunie 1921.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu: *Dr. Ștefan Cioroianu*, protopop.

—□— 2-3

Pentru îndeplinirea postului de învățător-cantor dela școala confes. ort. română din comuna **Băleni**, (ppresb. Vașcău, jud. Bihor) se publică concurs cu termen de **30 zile** dela prima publicare în organul oficios „Biserica și Școala”.

Salarul împreună cu acest post este: 1. Cvatir în natură cu 2 odăi și bucătărie, grajd și grădină de legume. 2. Dela comuna bisericească: Salar în bani gata 300 lei plătiți anticipative la fiecare cvartal. 3. Intregirea salarului se va cere dela stat, care a fost pus în curgere și în trecut. 4. Stolele îndatinate dela funcțiunile, unde va fi poftit.

Recurenții pot fi învățători sau învățătoare, cari posed calificarea recurentă.

Recursele cu documentele recerute se vor înainta P. On. oficiu ppresbiteral în Vașcău, iar recurenții în vre-o Duminecă se vor prezenta poporului în sf. biserică din Băleni.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu: *Adrian P. Deseanu*, protopresbiter.

—□— 2-3

Pentru îndeplinirea definitivă a postului de învățător-cantor dela școala primară de lângă sf. biserică din **Curtici**, jud. Arad, prot. Chișineu, se publică concurs cu termen de **30 zile** dela prima publicare în foaia oficială „Biserica și Școala”.

Emolumentele sunt: 1. Salar învățătoresc dela parohie din eiectare culturală 600 lei în bani gata anual. 2. Intregirea salarului conform clasei și gradăției se va cere dela stat. 3. Locuință corăspunzătoare cu grădină; despre curățirea și văruirea internă a locuinței se va ingriji inv. 4. Pentru participare la conferință 100 lei, speșele scripturistice le va prevedea epitropia culturală. 5. Pentru încălzitul salei de învățământ un jumătate vagon lemne. 6. Pentru tăierea lemnelor se va ingriji parohia. 7. Pentru facerea focului și pentru măturatul salei de învățământ 400 lei anual. 8. Pentru prevederea cantoratului și pentru formarea și conducerea unui cor vocal artistic 5 jughere mici pământ arător după care va avea inv. să plătiască toate dările puplice, și 50% din venitul net al tuturor concertelor de sub conducerea inv.-cantor.

Alesul va prevedea cantoratul; va conduce elevii la sf. biserică și îi va supraveghia; va instrua școlarii în cântările bis. și răspunsurile liturgice; iar cu corul vocal va cânta în sf. biserică în sârbători mari precum și în Duminici după trebuință.

La acest post pot recurge numai astfel de reflectanți cari sunt pedeplin versați în arta de a conduce corul vocal artistic și o vor și dovedi aceasta.

Recursele se vor înainta of. prot. ort. rom. în Chișineu (jud. Arad); iar recurenții vor avea a se prezenta în sf. biserică din Curtici spre a cânta și a se face cunoscuți poporului.

Curtici la 22 August (4 Septemvrie) 1921.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu: *Dr. Dimitrie Barbu*, protopopul tractual.

—□— 2-3

Pentru îndeplinirea parohiei vacante gr. ort. rom. din **Vidra**, protopresbiteratul Hălmagiului să publică prin acestea concurs cu termen de **30 zile** dela prima apariție a acestuia în organul oficios „Biserica și Școala”.

Parohia e de clasa III. Venitele parohiei sunt: 1. Stolele legale, dela boteze, cununii și

înmormântări. 2. Birul parohial 15 litre cucuruz sfărmat dela fiecare Nr. de casă (154), adus la locuința preotului. 3. Intregirea dotației conform cvalificației preotului pentru care însă parohia nu garantează. 4. Casă parohială nefiind, parohia va închiria una acomodată pe speșele sale. 5. Nefiind învățător la școala primară confesională din loc, întrucât alesul preot ar primi să ocupe și acest post până la alte dispoziții va primi dela parohie 300 lei remunerație.

Reflectanții au să-și înainteze recursele ajustate cu toate documentele recerute — dacă ar fi din alta dieceză și cu autorizația dela Ven. Consistor d. resp. P. S. Sa Dl. Episcop și adresate comitetului parohial din Vidra, oficiului protopresbiteral gr. ort. rom. în Hălmagiu (judetul Arad.) în termenul susindicat, având a se prezenta sub durată concursului cu prealabila știre a protopresbiterului la sf. biserică din loc spre a predica respective servi, spre a se face cunoscut poporului.

Comitetul parohial din Vidra.

În conțelegere cu: *Cornel Lazar*, m. p., protopresbiter.

—□— 2-3

În conformitate cu ord. Ven. Cons. de sub nr. 2358/1921 prin aceasta se escrie concurs pentru îndeplinirea postului învățătoresc vacant dela școalele elementare ort. române din **B. Comloș** cu termen de recurgere de **30 zile** dela prima publicare în organul oficios „Biserica și Școala”.

Salarul împreună cu acest post este următorul: 1. Dela comuna bisericească 600 lei anual. 2. Intregirea salarului învățătoresc dela stat. 3. Cvatir în natură constător din 3 chilii cuină, antișambră cămară, pivniță, în curte acareturile necesare. 4. Grădină întravilană de 400 stângini □. 5. Dela înmormântări taxa uzuată. 6. Pentru scripturistică 20 lei. 7. Pentru conferința învățătoarească dacă va lua parte 50 lei. 8. Alesul învățător va avea să conducă strana dreaptă să instrueze băieții dela clasele superioare în cântările bisericești prescise și să instrueze băieții dela școala de repetiție fără altă remunerație. 9. Ingrijirea de dinlăuntru a cvartirului învățătoresc cade în sarcină alesului 10. Conducătorii de cor vor fi preferiți.

Doritorii de a ocupa acest post învățătoresc vor avea să-și înainteze rugărilor de concurs adresate com. par. din B. Comloș Prea on. oficiu protopopesc ort. român din B. Comloș având a se prezenta în sf. biserică din B. Comloș în cutare Duminecă ori sârbătoare pentru a-și arăta dexteritatea în cant și tipic.

Din ședința comitetului parohial ort. român în B. Comloș ținută la 11/24 iunie 1921.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu: *Dr. Ștefan Cioroianu*, protopop.

—□— 2-3

Pentru îndeplinirea parohiei de cl. I. din **Calacea** (protopopiatul Vinga), ce va deveni vacantă cu data de 30 Sept. a. c. în urma renunțării actualului paroh Gheorghe Tocitu se publică concurs cu termen de **30 de zile** dela prima apariție în organul diecezan „Biserica și Școala”.

Emolumentele împreună cu acest post sunt: 1. Sesiunea parohială în estensiune de 31 jugh. 1128 st. □, parte arător, parte fânate. 2. Birul legal. 3. Stolele legale. 4. Intregirea dela Stat conform legii în vigoare. 5. Ce privește locuința pe seama alesului preot, deocamdată i se pune la dispoziție în mod provizor edificiul școlii confesionale.

Dările publice după venitele din parohie cad în sarcina preotului.

Preotul va fi obligat a prevedea catechizația la școlile din loc.

Recurenții din altă dieceză au să prezinte permisiune dela Prea S. Sa Dl. Episcop diecezan pentru a putea competa la această parohie.

Recurenții sunt poftiți, ca cererile provăzute cu adnexele necesare, adresate comitetului parohial din Calacea să le înainteze în termenul concursual oficiului protop. ort. român din Vinga, având a se prezenta în cutare Duminecă ori sârbătoare în sf. biserică ort. română din Calacea spre a-și arăta dexteritatea în oratorie și cântare conform §-lui 33 din regulamentul pentru parohii.

Dat din șed. comitetului paroh. ort. român

din Calacea, ținută la 24 Iunie (7 Iulie) 1921. *Gheorghe Bașu* m. p. *Pavel Trailescu* m. p. președinte. notar.

În conțelegere cu: *Dr. P. Tiucra*, m. p. protopop.

—□— 2-3

Pentru îndeplinirea postului învățătoresc-cantor vacant dela școala II-a de băieți din **Sănnicolaul român**, ppiatul Tinca, județul Bihor, cu termen de alegere **30 de zile** dela prima publicare în organul oficios.

Pe lângă următorul salar: 1. Bani gata 400 Lei din cassa epitropiei școlare plătibili anticipative pe cvartal. 2. Intregirea salarului dela stat. 3. Cvatir în natură cu grădină și supra edificatele. 4. Pentru fiecare conferință ori reuniune învățătoarească când va participa câte 40 Lei. 5. Stolele cantonale usuate. 6. Întrucât alegând învățător va fi capace a conduce cor bisericesc pe 3-4 voci deosebi va fi remunerat din cassa bisericească; — învățătorul ales va fi obligat a conduce strana stângă și a instrua elevii în cântările bisericești fără altă remunerație.

Reflectanții se avizează a se prezenta în orice Duminecă ori Sârbătoare în sfânta biserică din Sănnicolaul român spre a-și dovedi dexteritatea în cele rituale; — iară recursele instruite conform regulamentului, adresate comitetului parohial din Sănnicolaul român, să-le subștearnă oficiului protopopesc tractui Tinca, în Salontamare, județul Bihor.

Dat din ședința comitetul parohial gr. ort. rom. din Sănnicolaul român, la 11/24 Iulie 1921.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu s. protopresbiter *Dr. Nicolae Rocsin*.

—□— 3-3

Pentru îndeplinirea definitivă a unui post învățătoresc dela școala confesională gr. ort. rom. din **Fibiș**, se escrie concurs cu termen de **30 zile** dela prima publicare în „Biserica și Școala”.

Venitele împreună cu acest post sunt: 1. Locuință corespunzătoare cu grădină și supraedificatele necesari. 2. Salar dela comuna bisericească 500 lei anul (intregirea în trecut a fost acoperită de stat și se speră, că va fi așa în viitor). 3. Stolele îndatinate, unde va fi poftit. 4. Pentru conferință și scripturistică 25 lei. 5. 10 m³ lemne de foc cl. I aduse acasă, din cari însă se va încălzi și sala de învățământ.

Alesul va prevedea cantoratul în și afară de biserică, va conduce școlarii la sf. biserică și-i va instrua în cântările bisericești, pentru cari prestațiuni comuna bisericească îi asigură anual folosul pământului școlar din așa zisa „Șimanda” de peste 2 jug. catastrale, liber de dări publice.

Intru-cât nou alesul învățător va avea puțința să instrueze și să reuifinteze corul bisericesc-bărbătesc, în raportul ostănelor depuse în acest scop, va fi remunerat după cuviință.

Recursele ajustate cu documentele necesari se vor înainta of. ppesc din Lipova, având recurenții a se prezenta în vre-o Duminecă ori sârbătoare în sf. biserică din Fibiș spre a cânta și a se face cunoscuți poporului.

Fibiș din ședința comitetului parohial ținută la 27 iunie n. 1921. *Gheorghe Todan*, paroh-președinte.

În conțelegere cu: *Fabriciu Manuilă*, protopop, inspector școlar conf.

—□— 3-3

La Librăria Diecezană din Arad se află de vânzare

registrele școlare:

Ziarul de primire, Ziarul de progres și absenții, Ziarul de materialul propus, Ziar de vizitațiune școlară și Ziarul evenimentelor anuale. Coala à 1 Leu 20 bani; iar „Planul analitic” à 12 Lei.

Cenzurat: V. D Â R L E A.

Redactor responsabil: *Dr. Teodor Botiș*, profesor.

Tiparul și editura tipografiei diecezane greco-orientale române din Arad.